

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การผลิตยางพาราของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2543 ผลิตได้ประมาณ 6.73 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 8.97 ล้านตันในปี 2548 และไทยผลิตได้มากที่สุด ประมาณ 3.01 ล้านตัน ดังนั้นประเทศไทยจึงเป็นประเทศที่ส่งออกยางธรรมชาติมากที่สุดของโลก โดยเฉพาะยางแผ่นรมควัน และยางแท่ง แต่การผลิตยางแผ่นรมควันมีแนวโน้มลดลงประมาณครึ่งหนึ่งเมื่อเทียบกับ ปริมาณการผลิตยางแผ่นรมควัน ปี 2525-2530 (ร้อยละ 78.30) เพราะปริมาณวัตถุดิบ (ยางแผ่นดิบ) มีจำนวนลดลง สำหรับยางแผ่นรมควันที่ผลิตได้มากที่สุด เป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 ร้อยละ 78.8% รองลงมาได้แก่ ยางแผ่นรมควันชั้น 4 ร้อยละ 17.9%, ชั้น 1 ร้อยละ 2.5%, ชั้น 5 ร้อยละ 0.6%, ชั้น 2 ร้อยละ 0.2% (สถาบันวิจัยยาง, 2550) ในปี 2548 เหตุที่ไทยผลิตยางแผ่นรมควันชั้น 3 ได้มากที่สุด คือ ยางแผ่นดิบ ที่ได้มาส่วนใหญ่มาจากสวนยางขนาดเล็ก ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ยางแผ่นรมควันสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางจำพวก ยางรถยนต์ ยางรถยนต์จักรยานยนต์ ยางเครื่องบิน ท่อยาง ยางรัดของ สายพานตัววี จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การผลิตยางพาราของเกษตรกร ที่หันไปทำน้ำยางสด และยางก้อนถ้วยแทนยางแผ่นดิบ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พื้นที่การปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้น 72.5% ในปี 2546-2550 ทำให้แนวโน้มปริมาณยางเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และการปลูกยางพาราของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ ร้อยละ 97 เป็นสวนยางพาราสวนขนาดเล็ก ซึ่งมีเนื้อที่ต่ำกว่ารายละ 25 ไร่ และปลูกกระจัดกระจายทั่วไป โดยเฉพาะ จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่นจะมีการผลิตยางแผ่นดิบ ชั้น 3 มากกว่า ร้อยละ 40% โดยเฉพาะ จังหวัดหนองคายมีสัดส่วนมากที่สุด (สมพร กฤษณทรัพย์และคณะ, 2541) เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ในพื้นที่ดังกล่าวจะผลิตยางตามความต้องการของตนเอง ทำให้ยางแผ่นดิบที่ผลิตได้มีคุณภาพหลากหลาย คุณภาพต่ำ และมีคุณภาพยางที่ไม่สม่ำเสมอส่งผลให้ราคายางที่เกษตรกรชาวสวนยางได้รับอยู่ในระดับที่ไม่พอใจ นอกจากนี้การที่เกษตรกรมีทางเลือกของรูปแบบผลผลิต คือ เลือกจำหน่ายเป็นน้ำยางสด หรือ ยางก้อนถ้วย เพราะราคาน้ำยางสดและยางก้อนถ้วยมีราคาที่ใกล้เคียงยางแผ่นดิบ หรือความไม่ยุ่งยากในการแปรรูป จึงทำให้เกษตรกรหันไปให้ความสนใจในการผลิตน้ำยางสด หรือ ยางก้อนถ้วยเพิ่มขึ้น จึงทำให้ในปัจจุบันแนวโน้มการผลิตยางแผ่นดิบในพื้นที่ดังกล่าวมีแนวโน้มที่ลดลง ส่งผลให้ปริมาณยางแผ่นดิบไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงาน

นอกจากนี้จากสถานการณ์การผลิตและการตลาดของยางแผ่นดิบ พบว่ายังมีปัญหาและข้อจำกัดอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการผลิตที่มีคุณภาพต่ำ เนื่องจากสิ่งสกปรกเจือปนในแผ่นยางดิบหรือความไม่สม่ำเสมอต่อความต้องการของโรงงานแปรรูป และผลผลิตต่อพื้นที่ที่ต่ำ และยังมีปัญหาด้านการตลาด พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบในเรื่องของราคารวมทั้งความไม่ได้มาตรฐานของแผ่นยางดิบ แต่อย่างไรก็ตาม

อย่างไรก็ตาม เกษตรกรสามารถเก็บยางแผ่นดิบได้จนกว่าจะได้ราคาดีจึงขายเมื่อเทียบกับน้ำยางสด หรือ ยางก้อนถ้วยที่ต้องรีบขายให้กับพ่อค้าหรือโรงงาน

ดังนั้นการศึกษากลยุทธ์การจัดการผลิต และการตลาดยางแผ่นดิบจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เพราะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกร โรงงานแปรรูป ผู้ส่งออก เพื่อสามารถนำข้อมูลการศึกษามาวางแนวทางการพัฒนาด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพ และตรงความต้องการตลาดยางแผ่นรมควัน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตยางและการตลาดแผ่นดิบ รวมไปถึงศึกษาปัญหาการผลิต และการตลาดยางแผ่นดิบ

1.2.2. เพื่อศึกษาหากลยุทธ์ในการจัดการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบ

1.2.3. เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบ

1.2.4. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการตลาดยางแผ่นดิบ

1.3 วิธีการดำเนินการศึกษา

1.3.1 แนวทางการดำเนินงาน : งานวิจัยนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยหลัก ที่มุ่งเน้นในเรื่องของการแก้ปัญหาการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อีกทั้งสะท้อนถึงปัญหาทางด้านการตลาดของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตยางก้อน อันนำไปสู่การแก้ปัญหาและเพิ่มศักยภาพในการผลิตเพื่อการตลาดของยางก้อนถ้วยได้

1.3.2 ระยะเวลาและพื้นที่ศึกษา : ใช้เวลา 1 ปี (1 ตุลาคม 2552 ถึง 1 กันยายน 2553) โดยพื้นที่ทำการศึกษาได้แก่ จังหวัดขอนแก่น

1.3.3 วิธีการศึกษา : ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยสามารถแบ่งกลุ่มของข้อมูลที่ต้องการออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

1) ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการ ต่างๆและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในส่วน ปริมาณการผลิต ลักษณะการซื้อขาย การตลาด ราคาซื้อขาย สถานที่ซื้อขาย ของอีสานตอนบน จากเอกสาร วารสาร และงานวิจัยทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2) ข้อมูลปฐมภูมิ ศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

2.1) ข้อมูลสภาพการผลิตและการตลาดทั่วไปโดยศึกษาปัญหาการผลิตและการตลาดกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตยางแผ่นดิบ ในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น

2.2) ข้อมูลจากโรงงานรับซื้อยางแผ่นดิบในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อศึกษาหาปริมาณการรับซื้อ และราคา

2.3) ข้อมูลสภาพตลาด พฤติกรรมตลาดยางแผ่นดิบในเขตดังกล่าว ซึ่งศึกษาจาก ข้อมูลของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) ในเขตจังหวัดขอนแก่น

3) การวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลจากการสำรวจ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

3.1) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปทางด้านการผลิต การตลาด

3.2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางการผลิต การตลาด ต้นทุนการตลาด วิธีการตลาด ส่วนเหลือการตลาด

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 ศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราและแปรรูปยางแผ่นดิบของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเขตจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีกรอบการศึกษาดังนี้

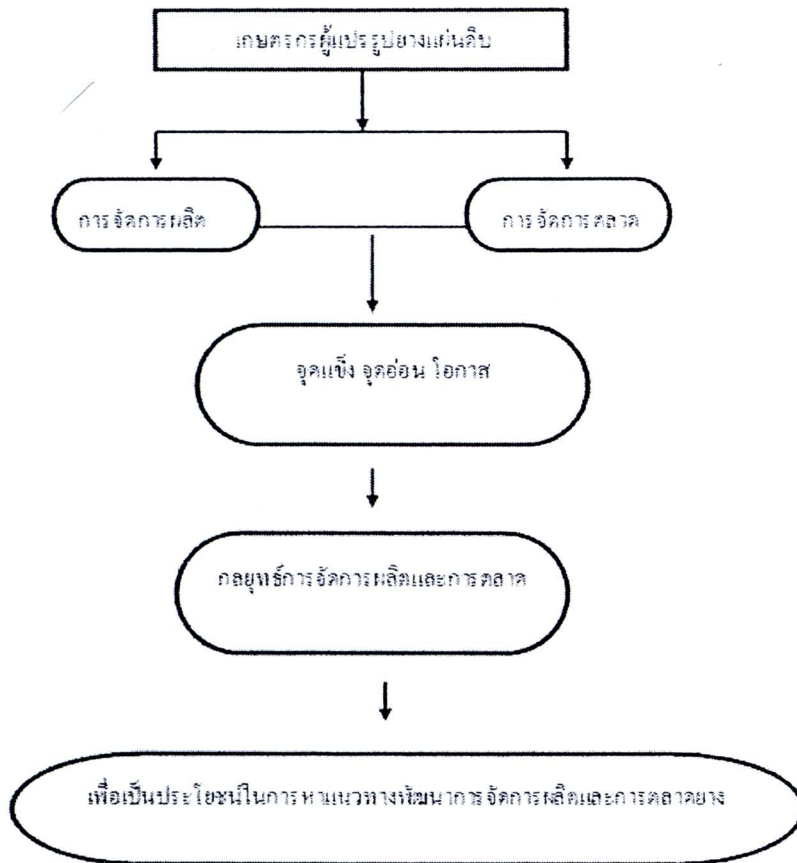
1.4.1.1. การตลาดยางแผ่น ได้แก่ ต้นทุนการตลาด ราคาจำหน่าย วิธีการตลาด ปัญหาในการตลาด

1.4.2. รูปแบบการแปรรูป ปริมาณการผลิต วิธีการจำหน่าย สถานที่จำหน่าย ปัญหาการผลิต

1.4.2.1 ศึกษาพ่อค้ารับซื้อยางแผ่นดิบและตลาดกลาง สำนักงานส่งเสริมกองทุนสวนยางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.5 กรอบแนวคิดของโครงการ

การวิจัยการศึกษา กลยุทธ์การจัดการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคทั้งในการผลิตและการตลาดเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส เพื่อนำไปวางกลยุทธ์การจัดการผลิตและการตลาดซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบให้มีประสิทธิภาพ ดังรูป

“กรอบแนวคิดการศึกษา (Concepture Framework)”

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 เพื่อทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของผู้ผลิตยางแผ่นดิบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 1.6.2 เพื่อทราบถึงวิธีการจัดการของกลุ่มสหกรณ์ตลอดจนประสิทธิภาพในการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบของกลุ่มสหกรณ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 1.6.3 เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในด้านต่างๆของกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตยางแผ่นดิบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 1.6.4 สามารถใช้เป็นข้อมูลในการใช้ประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดและวางแผนนโยบายในการพัฒนาด้านยางพาราของประเทศ
- 1.6.5 หน่วยงานที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ สำนักกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และสถาบันการศึกษาต่างๆ

1.7 ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ยางแผ่นดิบ (Unsmoked Sheet : USS) หมายถึง ยางแผ่นที่ทำจากน้ำยางสด ที่ทำให้จับตัวเป็นก้อน ด้วยกรดแล้วรีดเป็นแผ่นบางๆ เป็นยางที่มีความชื้นอยู่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2540)